



Handelsrenaissance Michail Boelgakov

Dit feuilleton met als ondertitel *Moskou in het begin van het jaar 1922* werd nooit gepubliceerd tijdens Boelgakovs leven. Het verscheen pas in 1988. Vertaald door Carel Schouten.

Uit de archieven van
De meester en Margarita

<http://www.masterandmargarita.eu>

Webmaster

Jan Vanhellemont
Klein Begijnhof 6
B-3000 Leuven

+3216583866
+32475260793

Handelsrenaissance

Moskou in het begin van het jaar 1922

Voor degenen die Moskou slechts een half jaar geleden hebben gezien, is het nu onherkenbaar, zo sterk heeft de Nieuwe Economische Politiek de stad veranderd (NEP, een afkorting die bij de Moskovieten al ingeburgerd is geraakt).

Het begon geleidelijk... beetje bij beetje... Dan weer hier, dan weer daar begonnen houten planken los te laten, en van daaronder zagen na een lange pauze stoffige, matte winkelvitruines het licht. Diep in de verwaarloosde ruimten werden gloeilampen aangestoken, en bij het licht daarvan kwam het leven in beweging. Mensen begonnen kisten en dozen met koopwaar dicht te spijkeren, aan te vullen, te repareren en open te maken. De schoon gewassen vitruines begonnen te glimmen.

Sterke ronde lampen flikkerden op boven etalages of smalle verblindende TL-buizen brandden aan de zijkant van de ramen.

Het is moeilijk te begrijpen uit welke geheimzinnige punten het verarmde Moskou het klaarspeelde koopwaar tevoorschijn te halen, maar ze deed het met gulle hand en strooide hem uit achter spiegelende vitruines en verdeelde hem over de planken. De Koeznjetskij, Petrovka, Ljoebjanka, Mjasnitskaja, Tverskaja, Arbat kwamen in beweging. Winkels schoten als paddestoelen uit de grond, besprenkeld met een groeizame regenbui.

NEP... staatswinkels, coöperatieve winkels, collectieve bedrijven, privé-zaken...

Na de banketbakkerijen, die als eerste hun lichten ontstaken, kwamen er galanteriewinkels, gastronomische winkels, kantoorboekhandels, hoedenwinkels, gereedschapswinkels en tenslotte enorme warenhuizen.

Op kale muren kwamen gekleurde golven met uithangborden, elke dag nieuwe, elke dag grotere. De eerste waren vlot vervaardigd, soms gewoon op linnen geschreven, maar dichtbij hen verschenen voortdurend nieuwe affiches, in de nieuwe spelling, met duidelijk overdreven grote letters. En die werden op enorme, stevige palen gezet.

Voor lang dus.

En de oude gebogen en afgeschilderde ijzeren platen daartussenin trekken zich als het ware op en leven op, en de kwijnende "harde tekens"¹ zagen er opeens vreemd uit.

Verder meer, breder...

Moskou is onherkenbaar. Moskou drijft handel...

Op de Koeznjetskij, op de met een ijslaag bedekte trottoirs, verdringen zich de voetgangers de hele dag door. Koetsiers rijden af en aan, auto's vliegen heen en weer, overal klinkt getoeter.

Achter honderd ruiten is een onstuimig gamma van heldere kleuren te zien: speelgoedfiguurtjes glimlachen met opgemaakte gezichten van het collectieve bedrijf voor handwerkslieden. Daarboven, in de voormalige winkel van Sjanks, liggen de enorme vitruines vol met dameshoeden, kousen, schoenen, bont. Het is een van de warenhuizen van de Moskouse Gebruikersgemeenschap (M.G.G)

De M.G.G. heeft acht van dat soort winkels in Moskou geopend.

In de uren van schemering valt uit de ramen op de trottoirs van de Petrovka die zwart van de mensen zijn een onafgebroken elektrisch licht. De ramen van de confectiewinkels* fonkelen.

Er zijn honderden flacons met de beste buitenlandse parfums, melkweit, geel, in verschillende wonderlijke vormen en maten. Golven van stoffen, stapels stropdassen, kant, rijen doosjes met opgemaakte gezichten van paspoppen, en op hun schouders staan volgens de huidige tijden waardeloze palatins*.

De passages kwamen tot leven.

¹ Teken in het Russische alfabet dat na de Communistische revolutie is afgeschaft.

Het warenhuis "Mur en Merilise" steekt hierbij nog zwijgend en zwart af met zijn enorme ruiten, maar in de benedenste etage zijn al de enorme beschilderde karikaturen van Nulans en Poe uit de vitrine verdwenen, en de vuilnis wordt al de deur uitgeveegd. En Moskou weet al, dat hier in februari een winkel van Mostorg geopend wordt met 25 afdelingen en de voormalige directeurs van Mur komen in zijn bestuur.

Banketbakkerijen zijn er op elke straathoek. En ze zijn de hele dag tot sluitingstijd toe vol met mensen. De planken zijn volgeladen met wit brood, krakelingen en stokbroden. De toonbanken staan vol met eindeloze rijen gebakjes. Dat alles voor monsterlijke prijzen. Maar de prijzen in Moskou jagen allang niemand meer schrik aan, en de sprookjesachtige astronomische cijfers van miljoenen (Dat woord bestaat allang niet meer in Moskou, het is uiteindelijk verdrongen door het woord "limoen") passeren de hele dag de glimmende, onvermoeibaar rinkelende kassa's.

In de voormalige bakkerij Filippova aan de Tverstraat, tot het plafond volgepropt met wit brood, taarten, gebakjes, beschuit en beschuitringen, staan onafgebroken rijen.

De etalages van gastronomische winkels wekken verbazing op door hun weelde. Er staan daar stapels blikken met conserven, zwarte kaviaar, zalm, gedroogde visrug, gerookte vis, sinaasappelen. En altijd staan voor de ramen van die winkels voorbijgangers als betoverd te kijken naar de delicatessen...

Alle 34 gastronomische winkels van de M.G.G. en de privé-zaken hebben al in advertenties gezet, dat ze Russische en buitenlandse wijn hebben, en die vindt bij de Moskovieten grote aftrek.

Aan het eind van november heeft de "Izvestija"² voor het eerst advertenties opgenomen, en nu staan de pagina's van alle kranten en handelsbulletins er vol mee. En de vliegtuigen van de luchtvaartmaatschappij "Luchtvloot" hebben al een eerste ervaring opgedaan bij het uitstrooien van advertenties boven Moskou, en nu is de inname van advertenties "vanuit het vliegtuig" geopend. Een regel van zo'n advertentie kost 15 roebel in het nieuwe geld.

Het verkeer op de wegen groeit met de dag. Er rijden trams op de routes 3, 6, 7, 16, 17, A en B, en de koetsiers vervoeren Moskovieten in alle richtingen en doen daar goede zaken mee:- Alstublieft, mijnheer!

Bij "Metropol", bij de Voskresenskie poort, bij het Strastnyj klooster – overal klinkt op kruisingen rumoer van de ontelbare verkopers van kranten, sigaretten, toffees en broden.

Bij de Iljinskije poort staan vrouwen met pasteitjes in twee rijen. En op de Iljinka is van het grijze gebouw met pilaren het opschrift "Bergraad" verdwenen en is er een ander opschrift met enorme letters: "Beurs" voor in de plaats gekomen. Hier komt de beurs bijeen en lopen er miljardentransacties via makelaars.

Tot laat in de nacht beweegt, koopt, verkoopt, verdringt zich het Moskouse volk in de winkels.

Maar ook laat in de avond, als de wijzers op verlichte straatklokken onverzettelijk naar middernacht toe kruipen, wanneer alle winkels al gesloten zijn, leeft de woelige Tverstraat.

Het geschreeuw van jongetjes vervult de lucht..

- "Ira" los³! "Java"! "Moersal"⁴!

De ramen van de ontelbare cafés zijn verlicht en daarvandaan klinkt dof het doordringende gejang van violen.

Tot laat in de nacht beweegt, koopt en verkoopt, eet en drinkt aan tafeltjes het volk dat leeft in een nog nooit geziene handelsrode stad Kitaj-gorod⁵.

Moskou,
14.01.1922

² Naam van een Russische krant

³ d.w.z.: niet in een pakje, maar losse sigaretten

⁴ Ira, Java en Moersal zijn sigarettenmerken

⁵ Een wijk in Moskou